

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum temperantia sit virtus? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

circa maxima pericula, in quibus est cautius agendum. Nec oportet aliquid determinari in particulari quid sit faciendum. Sed patientia & perseverantia sunt circa minores afflictiones & labores. Et ideo magis sine periculo potest in eis determinari quid sit agendum, maxime in vniuersali.

QVÆST. CXLI.

De temperantia, in octo articulos diuisa.

Consequenter considerandum est de temperantia. Et primo quidem de ipsa temperantia. Secundo, de partibus eius. Tertio, de præceptis ipsius.

Circa temperantiam autem primo considerare oportet de ipsa temperantia. Secundo, de vitijis oppositis.

Circa primum queruntur octo.

¶ Primo, vtrum temperantia sit virtus?

¶ Secundo, verum sit virtus specialis?

¶ Tertio, vtrum sit solum circa concupiscentias & delectationes?

¶ Quarto, vtrum sit solum circa delectationes tactus?

¶ Quinto, vtrum sit circa delectationes gustus, in quantum est gustus, vel solum in quantum est actus quidam?

¶ Sexto, quæ sit regula temperantiæ.

¶ Septimo, vtrum sit virtus cardinalis, seu principalis?

¶ Octauo, vtrum sit potissima virtutum?

ARTIC. I.

Vtrum temperantia sit virtus?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod temperantia non sit virtus. Nulla enim virtus repugnat inclinationi naturæ: eo quod in nobis est naturalis aptitudo ad virtutem, vt dicitur in 2. Ethicor. * Sed temperantia retrahit à delectationibus, ad quas natura inclinatur, vt dicitur in secundo Ethic. † Ergo temperantia non est virtus.

¶ 2 Præterea, Virtutes sunt connexæ adinuicem,

vt

683
inf. q. 186
ar. 1. cor.
et vir. q.
1. ar. 12.
al. 23. c.
3. Ethic.
le. 19.
¶ in prin.
20. 5.
¶ c. 3. et 8

vt f
tiaz
nius
Ergo
don
non
sup
ta. r
S
est v
R
est,
boni
esse,
virtu
dum
perat
mod
temp
Ad
in id
tural
Quia
confe
uenie
retral
tra ra
traria
cum
stialis
Ad
cunde
est fir
ided i
diti
rantu
tionc

vt supra habitum est *. Sed aliqui habent temperantiam. qui non habent alias virtutes. Multi enim inueniuntur temperati, qui tamen sunt auari, vel timidi. Ergo temperantia non est virtus.

1.2.9.65.
ar.1.

¶ 3 Præterea, Cuilibet virtuti respondet aliquod donum, vt ex supradictis patet †. Sed temperantiæ non videtur aliquod donum respondere: quia iam in superioribus, dona omnia sunt alijs virtutibus attributa. Ergo temperantia non est virtus.

1.2.9.68.

S ED contra est, quòd Aug. dicit in 6. Musica*, Ea est virtus, quæ temperantia nominatur.

c.15. po. 7

med to 1

1.2.9.55

ar.3.

p.4. non

remotè a

princ.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum est, de ratione virtutis est, vt inclinet hominem ad bonum. Bonum autem hominis est secundum rationem esse, vt Dionys. dicit 4. cap. de diu. nomin. Et ideo virtus humana est quæ inclinat ad id, quod est secundum rationem. Manifeste autem ad hoc inclinat temperantia: nã in ipso eius nomine importatur quædam moderatio, seu temperies, quam ratio facit. Et ideo temperantia est virtus.

Ad primum ergo dicendum, quòd natura inclinat in id quod est conueniens unicuique. Vnde homo naturaliter appetit delectationem sibi conuenientem. Quia vero homo in quatum huiusmodi est rationalis, consequens est, quòd delectationes sunt homini conuenientes, quæ sunt secundum rationem. Et ab his nõ retrahit temperantia: sed potius ab his quæ sunt contra rationem. Vnde patet quòd temperantia non contrariatur inclinationi naturæ humanæ, sed conuenit cum ea. Contrariatur tamen inclinationi naturæ bestialis non subiectæ rationi.

Ad secundum dicendum, quòd temperantia, secundum quod perfecte habet rationem virtutis, non est sine prudentia, qua carent quicumque vitiosi. Et ideo illi qui carèt alijs virtutibus, oppositis vitijs subditi, non habent temperantiã, quæ est virtus. Sed operantur ætus temperantiæ ex quadam naturali dispositione, prout virtutes quædam imperfectæ sunt homini-

1. 2. q. 63. ar. 1.
1. 2. q. 65. a. 1. et q.
58. a. 4.
q. 19. a. 9. ad 1.

minibus naturales, vt supra dictum est*. Vel per consuetudinem acquisita, quæ sine prudentia non habent perfectionem rationis, vt supra dictum est §.
Ad tertium dicendum, quod temperantiæ etiam responderet aliquod donum, scilicet timoris, quo aliquis refranatur à delectationibus carnis: secundum illud Psal. 118. Confige timore tuo carnes meas. Donum autem timoris principaliter quidem respicit Deum, cuius offensam vitat. Et secundum hoc correspondet virtuti spei, vt supra dictum est*. Secundario autem potest respicere quæcumque aliquis refugit ad vitandum Dei offensam. Maxime autem homo indiget timore diuino ad fugiendum ea, quæ maxime alliciunt, circa quæ est temperantiæ. Et ideo temperantiæ etiam correspondet donum timoris.

ARTIC. II.

Virum temperantiæ sit specialis virtus?

684
infr. a. 4. ad 2.
c. 15. cir.
fn. c. e.
19. 10. 1.
7. cap. 43. in princ.
10. 1.
in cap. de temperã.
nō procul a princ.
c. 7. li. 4.
c. 3.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod temperantiæ non sit specialis virtus. Dicit enim Augustinus, in lib. de moribus eccles. * quod ad temperantiæ pertinet Deo sese integrum incorruptumque seruare. Sed hoc conuenit omni virtuti. Ergo temperantiæ est virtus generalis.
¶ 2. Præterea, Ambrosius dicit in 1. de offic. quod in temperantiæ maxime tranquillitas animi spectatur, & quæritur. Sed hoc pertinet ad omnem virtutem. Ergo temperantiæ est generalis virtus.
¶ 3. Præterea, Tullius dicit in 1. de offic. * quod decorum ab honesto nequit separari; & quod iusta omnia, decora sunt. Sed decorum proprie consideratur in temperantiæ, vt ibidem dicitur. Ergo temperantiæ non est specialis virtus.

SED contra est, quod Philof. in 2. & 4. Ethic. ponit eam specialem virtutem.

RESPONDEO dicendum, quod secundum consuetudinem humanæ locutionis, aliqua nomina communia restringuntur ad ea, quæ sunt præcipua inter illa, quæ sub tali communitate continentur: sicut nomen vrbis

vrbis
men
secun
temp
quia
riem
mani
ne i
temp
que s
retra
ciunt
aggre
nis. S
secun
me a
hab
Ad
nis m
mo a
Et id
plicie
celler
stinu
Ad
temp
propt
ceur
lenit
ter co
Ad
do co
bitur
secun
pentin
tio, i
Diony
quibu